

**II Міжнародна науково-практична конференція
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

Отже, найвищим показником професіоналізму соціального працівника є довіра людини похилого віку, прийняття нею порад, всі зусилля повинні бути спрямовані на активізацію людини похилого віку, спонукання її самостійно розв'язати особисті проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник / А. М. Бойко, І. М. Грига, Н. В. Кабаченко, Р. І. Кравченко, Д. В. Полтавець, Т. В. Семігіна та ін. – К. : Фенікс, 2008. – 288 с.
2. Геріатрія: Учебное пособие / Под ред. Д.Ф.Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 240 с.
3. Елютина М. Э. Социальная геронтология: Учеб.пособие для студентов, аспирантов, преподавателей соц.-гуманитар.специальностей / М. Э. Елютина, Э.Е.Чеканова; Саратов.гос.ун-т. – Саратов: СГТУ, 2001. –168 с.
4. Краснова О. В. Социальная психология старения: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / О. В. Краснова, А. Г. Лидерс. – М.: Академия, 2004. – 288 с.

*Науковий керівник: Петренко Т.В.,
канд.пед.наук, доцент*

УДК 159.937(043.2)

Горбатюк А.Л.,
Національний авіаційний університет, Київ

**МЕТОД САМОВИХОВАННЯ, ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ
ДОПОМОГИ КРИЗОВИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ**

Самовиховання та виховання, є двома сторонами формування особистості.

Самовиховання – це свідома діяльність людини над собою, спрямована на вироблення позитивних рис у людини, і спроба подолання негативних.

Воно є одним із методів соціальної педагогіки, вищим етапом виховного процесу цілеспрямованої роботи над розвитком і самовдосконаленням людини від підліткового віку до зрілості.

Перш за все самовиховання потребує від людини знання себе, та вміння оцінювати свої вчинки зі сторони. Цей метод вирішує такі завдання, які допоможуть соціальному працівнику виявити проблеми та запобігти їм при

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

допомозі вразливим верствам населення: поступове переведення процесу виховання в режим постійного прагнення до самовдосконалення. Повною мірою це відноситься і до самого соціального працівника, тому що професія соціального працівника вимагає самовіддачі, самообмеження, прагнення допомогти своєму клієнту вирішувати складні проблеми. Тобто, наприклад, якщо виховання може інколи здійснюватися незалежно від бажання клієнта, то самовиховання як метод усвідомленого, цілеспрямованого і бажаного розвитку можливе лише в разі збігу сприятливих зовнішніх умов і певних внутрішніх передумов.

При допомозі людині, яка відноситься до критичних верств населення, соціальний працівник повинен розуміти рівень розвитку інтелекту людини, який проявляється в усьому, що стосується змін себе. Перш за все сам клієнт повинен пройти тернистий шлях роботи над собою, усвідомлюючи власну поведінку прийти до позитивної мети, тобто можна сказати, що в даному випадку метод самовиховання набуватиме позитивного результату за умови, що соціальний працівник певною мірою не втручатиметься в проблеми, та життя свого клієнта, а дасть йому установки щодо переосмислення, та самовдосконалення, як свого життя, вчинків, так і характеристик самого себе.

Основною задачею, яка полягає в допомозі своєму клієнту, метод самовиховання здійснюється в таких напрямках:

- Розвиток моральних, та емоційно-вольових рис особистості. Клієнт соціальної сфери повинен виробити, або вдосконалити в собі такі риси, які не були розвинені взагалі, або під впливом соціальних факторів не були розкриті.

- Зміцнення свого здоров'я та загартування. Соціальний працівник, повинен націлити, думки свого клієнта на більшу увагу, яку він повинен приділяти стану свого передусім фізичного, і психічного здоров'я.

- Вдосконалення розумових здібностей та процесів. В даному випадку за допомогою соціального працівника, клієнт забезпечує свої розумові здібності ще в більшій завантаженості, за умови, якщо вони спрямовані в русло самовдосконалення власних вчинків.

Метод самовиховання застосовується соціальним працівником до кризових категорій тому, що завдяки самовихованню, розширюється сфера розвитку особи, через те що люди, які підпадають під цю категорію є пригніченими в нашому суспільстві, сюди входять бездомні, діти-сироти, колишні ув'язнені тощо. І тому саме їм важливо надати допомогу, а найкраще це вдається це тоді, коли людина з такими проблемами прийшла до соціального працівника і усвідомлює свій стан, тоді метод самовиховання є досить доречним у застосуванні, бо клієнт сам розуміє, свою ситуацію, тоді за допомогою роботи

**II Міжнародна науково-практична конференція
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

спеціалісти, та і власною роботою над собою самовиховання займає все більш питому вагу в моральному і професійному самовдосконаленні людини.

Процес організації самовиховання передбачає опанування спеціальних прийомів роботи над собою. В спеціаліста соціальної роботи вироблено чимало різних прийомів самовиховання: самопереконання, самоаналіз, самозаохочення, самопереключення, самонаказ та ін. Педагог має навчити вихованця обрати найадекватніші для певної життєвої ситуації. Всі ці прийоми допоможуть людині знайти себе, впорядкувати свої думки, або ж знайти шлях щодо самовдосконалення. Підвищує ефективність методу самовиховання певний ідеал, який спеціаліст знаходить у свого клієнта, ідеал, до якого прагне людина. Спостереження переконують, що до самовиховання байдужі переважно ті, хто не має життєвої мети, ідеалу. Тому важливо знати ідеали таких людей, допомогти сформувати ідеали тим, хто їх не має.

Отже, соціальні працівники виявляють ставлення вихованців до процесу самовиховання шляхом анкетування чи індивідуальної бесіди. Далі формують спонукальні мотиви, свідоме ставлення до самовиховання, домагаючись від клієнтів усвідомлення, що самовиховання – і їх особиста справа. З появою бажання самовдосконалюватися, допомагають людині сформувати мету (ідеал) та підтримувати бажання наслідувати його. З'ясувавши відмінність між собою та ідеалом, вихованець бачить, які риси він має виробити в собі, яких недоліків позбутися. Орієнтуючись на це, людина складає програму власного самовиховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. П. Волкова. – К. : Видавничий центр «Академія», 2003. – 576 с.
2. Основи психології і педагогіки : навчальний посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – 2-ге вид., виправ., доп. – К. : Академвидав, 2006. – 520 с.
3. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія / В. М. Галузинський, М. Б. Євнух. – К., 1995.

УДК 378.015.3(043.2)

Горова О.О.,

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Київ

ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ У ПРОЦЕСІ ОСВІТНІХ ТА СУСПІЛЬНИХ РЕФОРМ

Динаміка розвитку сучасного суспільства пришвидшується і супроводжується постійними змінами індивідуального та соціального буття, ключовим об'єктом і суб'єктом цього процесу постає людина. Якщо у природничій науково-дослідній парадигмі можливі окремі сталі константи, то у соціальній та гуманітарній галузі наукове знання потребує постійного перегляду. Це стосується як базових означень, які становлять предметну область науки так і практичних аспектів застосування наукових досягнень для розв'язання поточних завдань. Сталі уявлення психологічної наукової спільноти про соціальну динаміку розвитку, соціально-психологічні феномени групової взаємодії, професіогенез особистості, радикальні та планові суспільні реформи мають переглядатися з огляду на те, що соціальне середовище постійно змінюється під впливом соціально-психологічних процесів реформування, у центрі яких перебуває особистість.

Значні зміни та реформи політичного, економічного, соціально-психологічного устрою країни та суспільства загалом, зокрема і практики професійної підготовки, показують, що усталені причинно-наслідкові закономірності становлення суб'єкта та їх реалізація у межах численних інноваційних змін є неефективною з огляду на те, що розроблялися та адаптувалися вони на іншій вибірці, що не зазнала відповідного впливу реформування. У наших дослідженнях ми орієнтовані на соціально-психологічний супровід професійного становлення особистості у період освітніх реформ та інновацій, який орієнтований на природний розвиток адаптивних механізмів особисті, які допомагають їй адаптуватися до конкретного соціального середовища. В силу того, що до соціального середовища адаптується окремий індивід як носій унікальної системи особистісних властивостей, досвіду та індивідуально-психологічних характеристик, специфіка його пристосування до соціуму та професії зокрема, буде унікальною. Використання позитивного досвіду адаптації до професійного середовища суб'єкта, у період політичних, економічних та соціально-психологічних змін, у процесі соціально-психологічного супроводу, може